

Odpady niebezpieczne

GO/50/A | Zaktualizowano: 2024-04-15 08:33 |

Co to są odpady niebezpieczne?

Niektóre produkty wykorzystywane w naszych domach zawierają substancje szkodliwe dla ludzi, zwierząt i środowiska. Po zużyciu powstają z nich odpady niebezpieczne. To szczególna grupa, wymagająca oddzielnego zagospodarowania.

Do najpowszechniejszych odpadów tego typu w gospodarstwach domowych należą:

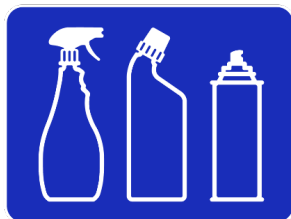
- **Opakowania po rozpuszczalnikach, klejach, lakierach i farbach**

Opakowania po tych produktach, nawet opróżnione, są zanieczyszczone resztkami niebezpiecznych substancji. Dlatego nie można wyrzucać ich razem z innymi odpadami metalowymi, plastikowymi czy szklanymi.

Resztki rozpuszczalników, klejów, lakierów czy farb oraz puste opakowania po tych produktach nie mogą trafić do żadnego z pięciu pojemników. Co z nimi zrobić? Sprawdź w sekcji poniżej: Rozwiązania proste i skuteczne.

- **Resztki środków czyszczących, udrożniających, owadobójczych i innych oznaczonych piktogramami ostrzegawczymi (więcej o piktogramach w sekcji poniżej: Katalog niebezpieczeństw)**

Jeśli nie możemy do końca wykorzystać tych produktów, powinniśmy pozbyć się ich we właściwy sposób – więcej w sekcji poniżej: Rozwiązania proste i skuteczne.

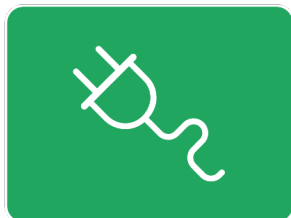
Puste opakowania po detergentach czy środkach owadobójczych powinniśmy natomiast wyrzucić do żółtego pojemnika (na odpady z metali i tworzyw sztucznych).

- **Zużyte baterie i akumulatory** - zarówno te uniwersalne (np. AA, AAA, baterie guzikowe), jak i stanowiące część konkretnego urządzenia (np. akumulator w laptopie)

Energia baterii powstaje w wyniku reakcji, które wymagają udziału niebezpiecznych związków chemicznych (w tym silnych kwasów) oraz pierwiastków (m.in. metali ciężkich). Jedna mała bateria guzikowa może zatruć 400 litów wody lub skażyć 1m³ gleby. W kolejnej sekcji znajdziesz informacje, jak pozbyć się baterii w bezpieczny sposób.

- **Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny**

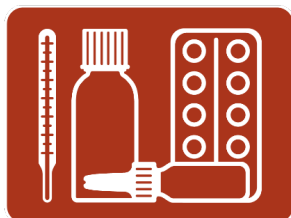
Urządzenia elektroniczne składają się z wielu zróżnicowanych elementów, także bardzo drobnych. W ich skład mogą wchodzić niebezpieczne substancje, takie jak np. ołów, kadm, rtęć, chrom, bor czy freon. Jednocześnie zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny jest bogatym źródłem cennych pierwiastków i materiałów. Można je odzyskać w wyspecjalizowanych zakładach.

Dlatego nie wyrzucaj elektrośmieci do koszy przeznaczonych na inne odpady ani nie porzucaj ich w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Nawet małe elektrośmieci wrzucone do pojemnika na odpady zmieszane lub na metale i tworzywa sztuczne to marnotrawstwo surowców. Za takie postępowanie grozi też kara grzywny.

Pamiętaj! Symbol ten oznacza, że nie wolno wyrzucać zużytego sprzętu łącznie z innymi odpadami. [Sprawdź, co zrobić z elektrośmieciami.](#)

- **Termometry rtęciowe oraz przeterminowane leki**

Rtęć, nawet w niewielkich ilościach, jest bardzo trująca, dlatego termometry starego typu, które ją zawierają, wymagają specjalistycznej i ostrożnej utylizacji. Z kolei związki chemiczne zawarte w (przeterminowanych) lekach mogą przedostać się do gleby i wód powierzchniowych, jeśli pozbędziemy się ich w niedozwolony

sposób. Przeteterminowane leki możesz oddać do wybranych aptek (ich listę znajdziesz w kolejnej sekcji), natomiast termometry rtęciowe - do PSZOK-u lub MPSZOK-u.

- **Przepracowane oleje silnikowe** (np. z samochodu, skutera czy kosiarki), a także opakowania po nich

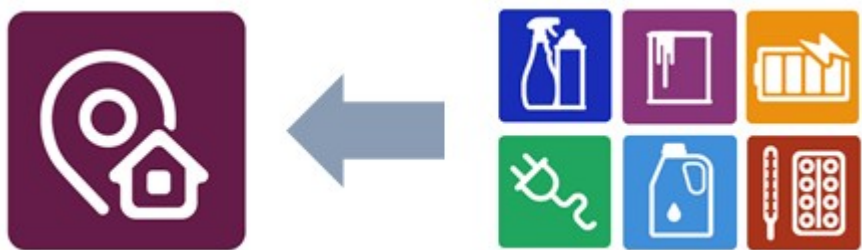
Oleje syntetyczne mogą zanieczyścić inne opakowania z tworzyw sztucznych i uniemożliwić ich właściwe przetworzenie. Ponadto nawet śladowe pozostałości oleju silnikowego uniemożliwiają recykling opróżnionej butelki razem z innymi odpadami. Dlatego opakowania po olejach tego typu należy zbierać osobno – sprawdź szczegóły w kolejnej części.

Jeżeli tych odpadów pozbywamy się w niewłaściwy (i niedozwolony!) sposób, to substancje w nich zawarte mogą przedostać się do gleby lub wód powierzchniowych. Tam stanowią śmiertelne zagrożenie dla wszystkich organizmów, które zetkną się z tymi związkami.

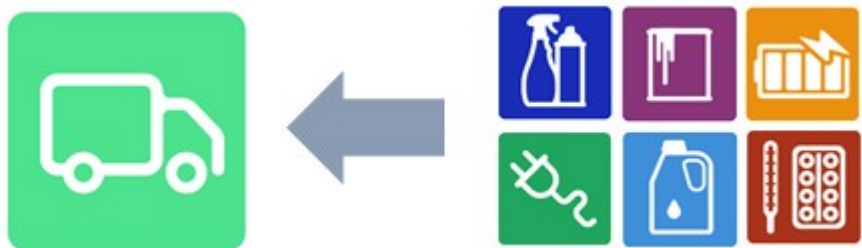
Za sprawą naturalnego obiegu materii związki te prędzej czy później przedostaną się także do bezpośredniego otoczenia ludzi i będą szkodziły naszemu zdrowiu.

Rozwiązanie proste i skuteczne

Zagrożenia związane z odpadami niebezpiecznymi są bardzo poważne, ale łatwo je zneutralizować. Odpady te wystarczy oddać do odpowiedniego punktu zbiórki, gdzie rozpoczyna się ich efektywne i bezpieczne zagospodarowanie.

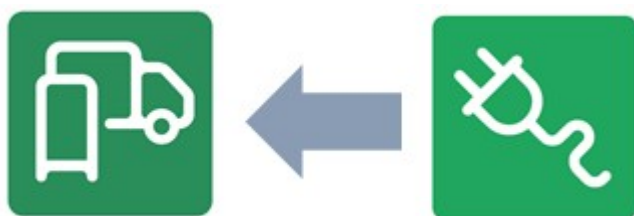

Wszystkie rodzaje odpadów niebezpiecznych, które opisaliśmy w tym artykule, można oddać do **Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, czyli do PSZOK-ów**. Każdy mieszkaniec Warszawy może bezpłatnie przekazać odpady niebezpieczne (a także inne) ze swojego gospodarstwa domowego do jednego ze stołecznych PSZOK-ów. Ich adresy i godziny otwarcia można znaleźć [tutaj](#) oraz w aplikacji Warszawa 19115. Zobacz też broszurę [Wszystko o PSZOK-ach](#).

Wyspecjalizowaną zbiórkę prowadzą też **Mobilne Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych**. MPSZOK-i przyjmują wszystkie opisane wyżej rodzaje odpadów niebezpiecznych **z wyjątkiem dużych elektrośmieci**. MPSZOK-i stacjonują w każdej dzielnicy zgodnie z tygodniowym [harmonogramem](#) – szczegóły [tutaj](#) oraz w aplikacji Warszawa 19115.

Ponadto, wybrane rodzaje odpadów niebezpiecznych można także przynosić do specjalnych punktów zbiórki:

Zużyty mniejszy sprzęt elektryczny i elektroniczny można oddać do punktów zbiórki elektroodpadów (ich lokalizacje znajdziesz [tutaj](#)), a małe urządzenia, świetlówki i płyty CD można również wrzucić do pojemników zwanych Miejskimi Punktami Elektroodpadów – ich lokalizację znajdziesz na mapie w aplikacji Warszawa19115 (w sekcji Ekopunkty).

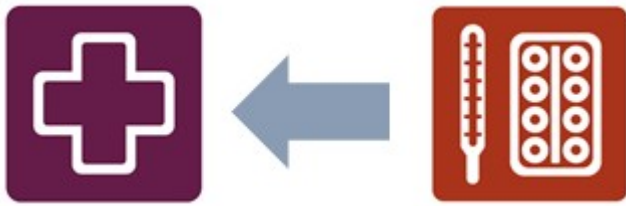
Większy sprzęt, jak lodówka, pralka czy telewizor, także nie stanowią problemu. Na terenie Warszawy można skorzystać z [bezpłatnego odbioru dużych elektroodpadów](#) wprost z domu. Wystarczy umówić się telefonicznie, odłączyć urządzenie od instalacji elektrycznej (ewentualnie także wodno-kanalizacyjnej) i poczekać na odbiór.

Więcej przydatnych informacji na temat elektroodpadów znajdziesz [tutaj](#).

Zużyte baterie i akumulatory można wrzucać do specjalnych pojemników, które znajdują się w budynkach urzędu miasta, urzędów dzielnic, a także w zarządzanych przez miasto szkołach i przedszkolach. Aktualną listę pojemników znajdziesz [tutaj](#). Więcej przydatnych informacji nt. baterii i akumulatorów, a także materiały do pobrania [tutaj](#).

Podobne pojemniki spotkamy też w wielu innych miejscach. Z własnej inicjatywy umieszczają je w swoich budynkach np. duże sklepy.

Przeterminowane leki możesz oddać do wybranych aptek. Listę placówek prowadzących taką zbiórkę znajdziesz [tutaj](#), a w aplikacji Warszawa 19115 sprawdzisz ich położenie na mapie (dzięki funkcjonalności Ekopunkty).

Definicja zagrożenia

Oprócz opisanych w tym artykule wyróżniamy jeszcze inne odpady niebezpieczne, choć w gospodarstwach domowych spotykamy je rzadziej. O tym, czy odpad zalicza się do niebezpiecznych czy też nie, przesądza prawo.

W Polsce obowiązuje definicja, której ogólny zakres wynika z aktów prawnych Unii Europejskiej [1]. Wskazują one konkretne właściwości, na podstawie których dany odpad uznajemy za niebezpieczny. Zgodnie z regulacjami UE, do niebezpiecznych zaliczamy m.in. odpady:

- wybuchowe,
- łatwopalne,
- toksyczne,
- rakotwórcze,
- żrące,
- ekotoksyczne.

Produkty, które posiadają te właściwości, mają na etykiecie specjalne piktogramy. Odpady powstałe po zużyciu tych produktów często zachowują niebezpieczne cechy, są zatem niebezpieczne.

Katalog niebezpieczeństw

Dokładniejsze kryteria, na podstawie których odpady uznajemy za niebezpieczne, zawiera Ustawa o odpadach z 2012 roku. W jednym z załączników do ustawy zamieszczono listę substancji o niebezpiecznych właściwościach. Zgodnie z zapisami w ustawie, jeśli odpad zawiera któryś z wymienionych pierwiastków lub związków chemicznych, to może się zaliczać do kategorii niebezpiecznych. Na liście znalazły się między innymi metale ciężkie (np. rtęć, kadm, ołów) i ich związki, związki miedzi, srebra, niklu i kobaltu, kwasy i zasady oraz ich roztwory, fenole i węglowodory.

Nie trzeba jednak za każdym razem sprawdzać, czy dany produkt i powstały z niego odpad zawierają którąś z niebezpiecznych substancji. O ich obecności wyraźnie informują bowiem piktogramy ostrzegawcze.

Konkretne rodzaje komunalnych odpadów niebezpiecznych są też wskazane w katalogu odpadów stworzonym przez Ministerstwo Klimatu [3]. To pozycje, których kod rozpoczyna się od 20, a kończy gwiazdką, czyli znakiem *.

Neutralizuj i wspieraj gospodarkę zero waste

Wiele z niebezpiecznych substancji to jednocześnie bardzo cenne surowce, które można wykorzystać ponownie. Ich odzysk odbywa się w specjalistycznych zakładach, innych niż te, do których trafia pięć podstawowych frakcji odpadów.

Dobrze widać to na przykładzie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Z punktów zbiórki (albo po odbiorze z domu) trafia on do instalacji, gdzie urządzenia dzieli się według typów. Później posegregowany sprzęt jest demontowany, a uzyskane części segreguje się ze względu na rodzaj surowców wtórnych. Podzielone elementy trafiają do właściwych instalacji odzysku i recyklingu, gdzie mogą zyskać drugie życie.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny jest źródłem m.in. metali, w tym rzadkich i cennych, tworzyw sztucznych dobrej jakości oraz gazów szlachetnych.

Właściwe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi to podwójny zysk: neutralizujemy poważne zagrożenie i pozwalamy wartościowym substancjom wrócić na rynek.

Współpraca na rzecz wspólnych rozwiązań

Efektywne zagospodarowanie odpadów niebezpiecznych to duże wyzwanie. Odpowiedzią na nie jest projekt „Capital Cities – współpraca stolic w obszarze gospodarki odpadami niebezpiecznymi – Erywań, Warszawa, Tirana”, który stolica Polski realizuje wspólnie ze stolicami Armenii i Albanii. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej.

Więcej informacji o projekcie:

- [Strona www](#)
- [Facebook](#)

[1] Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1357/2014 oraz Rozporządzenie Rady (UE) 2017/997 wprowadzające właściwość „ekotoksyczne”. Ponadto, Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 24 grudnia 2019 r. wprowadziło jeszcze do tego katalogu właściwość „zakaźne”.

[2] Ustawa o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 rDz. U. z 2022 r., poz. 699.

[3] Aktualnie obowiązuje Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów, Dz.U. 2020 poz. 10.